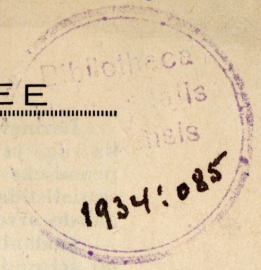

E. S. T. P. KESKKOMITEE

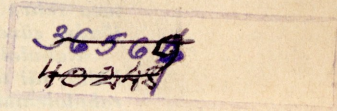
ARHIIVKOGU

183227

Mida teha majanduse üles-
ehitamiseks ja viletsuse
kaotamiseks?

E. S. T. P. töökava.

I.

Eesti on teelahkmel. Juba üle 4 aasta kestnud kapita-
listliku maailmamajanduse kriis oma ennenägematu tööpuu-
duse ja majandusliku laostumisega on kiskunud ka Eesti
erakordsetesse majanduse raskustesse. Ta on riisunud Eesti
töörahvalt töö ning leiva. Ta on halastamatult paljastanud ja
süvendanud Eesti majanduse puuduseid.

Hindade languse surveil ilmaturul ja väliskaubanduse alal
kõikjal maksmapandud kitsenduste tõukel varises kokku,
nagu pea kõikides riikides, ka Eesti põllumajanduse ja töös-
tuse saaduste väljavedu. Eesti välaskaubandus oli liiga nõr-
galt korraldatud, et võita ettekerkinud raskusi. Sattus kit-
sikusse kõrgetele kaitsetollidele tugenev Eesti eksporttöös-
tus, samuti kui kõrgema hindade tasemega kohanenud põllu-
majandus.

Suurem osa Eesti suurtööstusest on muulaste käes, kes
vaatavad Eesti töölistkonna ja Eesti tarvitajate peale vaid suu-
rima eksploateerimise võimaluse seisukohalt. Eesti tööliste
töötasu on madalam Euroopas. Kuid samal ajal on mõnelgi
ettevõtjal võimalik olnud kõrvaldada oma ettevõtete varjatud
kasudest miljoneid ja paigutada neid väljamaale.

Seni enamusena Eestis valitsenud kodanliste ringkondade
poliitika suurtööstuse suhtes on seisnud peamiselt selles, et
panna maksta ülemäära kõrgeid tolle ja jagada suuri, tihti
kindlustamata, krediite riiklikkudest ja era rahaasutustest.
Ei ole isegi hoolt kantud selle eest, et suurettevõtetes leiaks
tööd eesti rahvusest tööjõud.

Tööstuse, põllumajanduse ja kaubanduse kokkutõmbumi-
sel kasvab tööpuudus nii maal kui linnas.

Sattus raskustesse ka liiga omapead tegutsema jäetud ja
nõrgalt, mõnel juhul lubamatult kergemeelselt ning onupoja-
likult juhitud pangandus.

Levinev majanduskitsikus viis suurtesse raskustesse lõpuks ka riigi ja omavalitsuse majapidamise. Siingi oli kodanlusel peamiseks „päästeabinõuks“ palkade kärpimised. Ainult sotsialistide kindla vastuseisu tõttu ei teostunud see väiksepalgaliste arvel.

Kodanliste erakondade ja majanduselu juhtide poliitika on seisnud sel raskel murrangu ajajärgul peamiselt selles, et *veeretada majandusraskusi laialdastele töötavatele rahvahulkadele*, kärpides töötasu, tõstes tolle, jagades riiklikke toetusi ja lõpuks viies alla Eesti rahaväärtust. Kõik see ei ole parandanud majanduslikku seisukorda, küll on aga tõuganud töötava rahva viletsusse ja nõrgendanud sellega siseturu ostujõudu, süvendanud seega vaid majanduskitsikust.

Rahulolematust senise korraga on haaranud laialdasi rahvahulki, nii töörahvast kui ka keskkihte linnas ning maal. See rahulolematust on õigustatud ja põhjendatud protest kapitalistliku korra halbuste, Eesti majanduselu puuduste ja kogu vabariigi kestmisel enamuses valitsenud kodanliste erakondade ja nende tegelaste vastu.

Nii enam edasi ei saa, peavad tulema uuendused, see on üldine soov.

Majanduslikud raskused, viletsus ja tööpuudus on kapitalismi ja kodanlise poliitika pankroti tunnused. Kuid tagurliised ringkonnad, suurkapital ja suurmaaomandus ühes oma käsikute ning igat laadi läbipõlenud ollusega, püüavad kõigjal suunata rahvahulkade rahulolematust valeteedele — oma eesõiguste ja rahva kurnamies võimaluste säilitamiseks: demokraatliku riigikorra ja sotsialistliku liikumise vastu. Selle rünnaku mooda avaldus

F A S H I S M

on tagurluse, suurkapitali ja suurmaaomanduse ning nende käsikute *rahvusvaheline sõjakäik rusikaõiguse diktatuuri makspanemiseks*, töörahva orjastamiseks ja röövkapitali trooni kindlustamiseks. Selle sõjakäigu emaamadeks on praegu Itaalia ja Saksamaa.

Paraku on oktoobri rahvahääletus avanud suured võimalused isevalitsusliku riigikorra makspanemiseks ka Eestis ühes kõigi sellest järgnevate halbtüega rahvaelus.

Kuid Eestile on tekkinud ka väljaspoolt otsekohene suur hädadoht. Hitleri vägivalvalitsus Saksamaal sepitseb koos landesvehrlastega plaane ja tegutseb sihikindlalt Baltimaade poliitiliseks ja majanduslikuks vallutamiseks. Ellu kutsudes ja toetades selleks Baltimaades saksasõbralikke fashistlike diktatuuripüüdeid, on tal läinud korda ka Eestis mobiliseerida oma huvides tagurlisemaid olluseid nii kohalikkude sakslaste kui ka eestlaste hulgas. Eestis on fashistlikud põhi-

mõtted Hitleri väljaandes omaks võtnud mitte üksi Eesti iseseisvusele verivaenulised landesvehri ja Balti-Saksa erakonna tegelased, vaid kõik tagurlisemad ja tumedamad ning saamahimulisemad ringkonnad, millised koondunud n. n. Vabadussõjalaste liitu.

Kui Vene ajal valitsesid Eesti töörahva üle orjapiitsaga Saksa-Vene mõisnikud ja suurnikud, siis on nüüd Saksa röövkapitaliga ja parunitega liitu sobitamas Eesti suurnikud, kadakasaksad ja tõusikud, et panna maksma Eestis uut kapitalistlikku orjaega.

Sõnades käremeelne on see liikumine sisult musttagurline, väliselt rahvuslik, on ta tegelikult isamaaäraandlik ja võlts, — on vaid Eesti keelde tõlgitud hitlerlus.

„Teise riigi“ maksmapanemise kõlava nime all taob ühisele koostööle asunud Saksa-Eesti tagurlus tegelikult raudu töörahvale ja Saksa asumaa saatust kogu Eesti rahvale.

Hitlerlaste ja vabadussõjalaste poliitika ning nende fashistlik diktatuur tähendaks Eestile majanduslikku väljakurnamist ja laostumist. Seda „tührerite“ juhtide korda õppis Eesti töötav rahvas juba valusalt tundma Saksa okupatsiooni päevil.

Saksa arenenud tööstuse kõrval variseks lõpulikult kokku Eesti nõrk tööstus. Jääksid leivata needki töölised, kellel veel tööd, sest Saksamaal enesel on tööpuudus suurim Euroopas. Eesti asunik ja põllupidaja peaks aga oma koha andma saksa asunikule.

See oleks rahvuslik enesetapmine.

Kuid fashistlik diktatuur tähendaks ka seljapööramist Eestile sõbralikkudele demokraatlikkudele riikidele ja rahvas-teliidule ning Eesti kiskumist Suur-Saksa võimupüüetesse ja Saksa-Vene kokkupõrgetesse.

Suur Vene riik võib sellega leppida, et Baltimere rannikul asuvad iseseisvad väikeriigid, kellest iialgi ei või tekkida sõjalist hädaohtu Vene riigile. Ükski Vene valitsus aga, olgu see kommunistide või tsaarivalitsus, ei lepiks sellega, et Baltimere rannik sattub ühe suurriigi kätte või selle tööriistaks, kes siit alati võib ähvardada Venemaad. Sellepärast on selge, et hitlerliku Saksamaa saagiahnitsev püüdmine Eestit, Lätit ja Leedut saada oma käpa alla, teeks Eesti

VERISTE SÖDADA TALLERMAAKS

ühes kõigi selle koledustega ja hukatuslikkude tagajärgedega Eesti rahvale ja riigile. Sotsialistide seisukoht on:

EESTI RIIGIPOLIITIKA PEAB OLEMA RAHUPOLIITIKA. EESTI EI TOHI KUJUNEDA UUESTI SUURSAKS-LUSE TALLERMAAKS!

LÖPP ÜLE 700 AASTA KESTNUD TEISTELE RAHVASTELE SÖÖDAMAAKS OLEMISELE.

Ei tohi unustada, et riigid ja rahvad on üksteisega tihe-
dalt seotud. Naabermaade ja suurriikide töötava rahva võidud
kajastuvad ka meil, nagu kõikjal. Need võidud hõlbustavad
ka Eesti töörahval parandada oma elujärge.

Ei tohi ka unustada, et just *sotsialistlik liikumine on rah-
vusvaheliselt olnud väkerahvaste eluõiguste kaitsjaks ja rahu
hoidjaks ning imperialistlikkude suurriikide vägivalla ja toore
rusikaõiguse vastaseks.*

Demokraatlikkude maade *sotsialistlikud riigitegelased*
olid esimesed, kes Eestile, kui ta otsis vabadussõja ajal toetust
ja iseseisvuse tunnustamist, ulatasid oma abiandva käe ja tun-
nustamise.

Sotsialistlik liikumine murdis Venes tsaarivõimu ja
lõi eeldused Eesti iseseisvuseks. Sotsialistlik liikumine
aitas ka Eesti iseseisvuse-võitluse võidule. Lääne demokraatia
ja sotsialistlik liikumine on Eesti rahva iseseisvuse ja vaba-
duse nurgakivid.

EESTI PEAB MINEMA KAASA PÕHJA DEMOKRAAT- LIKKUDE, VABADE JA KULTUURILISTE RAHVASTEGA JA OMA SENISTE LIITLASTEGA.

Et praegustest raskustest üle saada, et teha lõppu viletsu-
sele ja tööpuudusele, tulevad maksma panna selged ja kindlad
seisukohad riigi poliitikas.

*Kodanliste erakondade korrupsiooni poliitikale ja peost-
suhu elamisele tuleb teha lõpp.*

Sotsialistliku partei nõudmised ei ole mingid lubadused.
Nad on seisukohad, milliste elluviimise eest võitleb sotsialist-
lik liikumine.

Loomulikult ei suutnud praeguse jõudude vahekorra juu-
res, kus riigielu juhtimine oli kodanlise enamuse käes, sot-
sialistlik partei ühes teiste töölisorganisatsioonidega läbi
suruda oma seisukohti ja nõudmisi vajalikus ulatuses. Ei
suuda ka üldse osalised uuendused ja reformid täielikult kõr-
valdada praeguse kapitalistliku korra halbusi, tööpuudust,
hulkade viletsust ja vaesust. *Selleks on vaja põhjalikumaid
ja laiaulatuslikumaid uuendusi, selleks on tarvis, et sotsia-
listlik liikumine kasvaks rahvaenamuse vääramatuks tahte-
avalduseks ja sellisena hakkaks teostama riigivõimu.*

*Sotsialistlik liikumine peab võitma, või laostub majandus
ja hävineb kultuur ning vabadus.*

VÖITLUSSE ÜHISKONDLIKKUDE UUENDUSTE EEST.

Ennenägematu tööpuudus ja üldine majanduslik laostumine on tõestanud sotsialistide seisukoha, et praegune kapitalistlik majanduskord ei ole elujõuline, ei ole võimeline andma kõigile tööd ning elamisvõimalusi ja et ta ei suuda kindlustada ühiskonna normaalset edasiarengut. Nii kogu inimkonna kui ka Eesti huvides on ühiskondlike uuen- duste elluviimine, milliste sisu ja eesmärk seisab selles, et *ära kasutada tehnika võimsat arengut, korraldada kavakindlat ühiskonna huvides saaduste valmistamist ja jaotamist.*

Sel teel vabaneksid töötavad hulgad nii linnas kui maal kapitali orjusest, majanduse anarhiast ja kriiside vintsutusest. Selle teostamine võimaldaks kõikidele tööd, inimväärset üles- pidamist ja tehnika- ning kultuurisaavutiste ärakasutamist.

Selle kõrge sihi kättesaamiseks kutsub sotsialistlik partei kogu töötavat rahvast, kui praeguse ebaõiglase korra muut- mises eluliselt huvitatud rahvaosa ja ka kõiki teisi, kellele kallis rahva tulevik,

VÖITLUSESE SOTSIALISTLIKKUDE UUENDUSTE EEST.

IGA SAAVUTIS SELLES VÖITLUSES ON SAMM PAREMUSE POOLE.

Röövkapitali kannupoisid, Hitleri käsikud ja saamameeste sõnasulased on sotsialistide vastu välja toonud rumaluste arhiivist vana demagoogia relva, nagu oleks sotsialistid era- omanduse vastu. Sellega kollitades rahvahulki püütakse tõsta puutumatus troonile rahvakurnamise võimalusi ja kindlus- tada röövkapitali valitsemist rahva üle.

Ei, sotsialistid ei ole eraomanduse vastu. Nad püüavad kindlustada kogu töötavale rahvale nende töö ja vaeva ning kokkuhoiu tulemuse, nende eraomandust. Just praegune kapitalistlik kord, eriti aga fashistlikud saamamehed ei hooli töötavate hulkade eraomandusest. Hitleri lühikesel võimul- olekul Saksamaal on röövitud töötavat rahvast enam, kui 15 a. kestel varemaalt seda suutis teha röövkapital ühes kõigi vargapoistega. Just fashistlike saamameeste vastu tuleb sotsialistlikul liikumisel kaitseda töötavate hulkade era- omandust.

Kuid on eraomandust, nagu seda olid Balti parunite mõi- sad, need Eesti rahva orjastamise ja kurnamise kantsid, — seda liiki eraomandust on sotsialistlik liikumine pidanud tar- vilikuks likvideerida Eesti rahva majandusliku ja poliitilise arengu huvides. Üldse, seal kus eraomandus tähtsamatele

valmistamise abinõudele on kammitsaks ja viletsuse allikaks rahvale, seal tuleb see kõrvaldada. Rahva tulevik ja elamisvõimalused on tähtsamad, kui mõne saama- ja rõõvkildkonna taskuhuvid.

SOTSIALISTIDE MAJANDUSPLAAN.

Pankrotti läinud senine n. n. vabakapitalism on aset andmas uuele n. n. organiseeritud kapitalismile. Vabale eralgatuse ajajärgule on maailmamajanduse kriis teinud lõpu. Kapitalistlikkude ettevõtete eneste organisatsioonide kõrval on kõikjal riik asunud „päästma“ ja juhtima majanduselu. Kusagilgi ei ole enam riigivõim võinud jääda pealtvaatajaks majanduse laostumisel, panganduse ja rahanduse kokkuvärsimisel ning tööpuuduse ennenägematul kasvamisel. Kapitalistlik ühiskond on hädasunnil ja põigeldes asunud organiseerima majandust, milleks teadlikku, plaanikindlat ja ühiskondlikust õiglusest juhitud tööd on kogu aeg nõudnud sotsialistid.

Paraku on senine kapitalistlikkude ringkondade poolt teostatud majanduse organiseerimine toimunud nii, et igal pool on riigid püüdnud ennast teha võimalikult vähem sõltuvaks ilmaturust. Püütakse võimalikult suuremas ulatuses oma käe peal elutseda, omaga läbi tulla. See asjaolu pidurdab Eesti saaduste turustamise võimalusi silmnähtavas tulevikus.

Kuigi ilmaturul on jäänud seisma hindade langus ja üksikutes maades toodang näitab isegi teatavat tõusu, ei ole riikidevaheline kaubandus suurenenud. *Kaubanduse kitsenduse ja majanduslik surutis ühes tööpuuduse ja kasvava viletsusega kestavad edasi. Sellest tuleb teha järeldus, et Eestil ei ole oodata tunduvat olukorra paranemist lähematel aastatel ühenduses maailmamajandusega.*

Tuleb asuda energiliselt omal käel majandusolukorra parandamisele ja viletsuse vähendamisele.

Sotsialism ei pea olema kaugeks unistuseks,

SOTSIALISM PEAB ANDMA PRAEGUSTEST RASKUSTEST VÄLJAPÄÄSU.

Majandusraskustest on võimalik välja pääseda vaid plaanikindla jõupingutuse, kavakindla majanduselu ülesehitamise abil.

Riigil peab olema kindel kava, plaan, kui ta tahab aktiivselt arendada majandust, teostada sel alal suuremaid ülesandeid. Alles siis on võimalik tegutseda sihikindlalt ja ette võtta suuremaid töösid, millised ulatuvad mitme aasta piiridesse.

Sellasele plaanile tuleb majanduselu ülesehitamine rajada ka Eesti riigil. Nagu omal ajal mobiliseeriti jõud iseisvuse võitluseks, nii tuleb praegu koondada jõudu majanduse võitluseks.

Ajajärgul, kus on kaalul kogu rahva saatus, peab ka Eesti riigivõim tõstma esiplaanile majanduspoliitilised küsimused ja tegutsema plaanikindlalt ning energiliselt majanduselu parandamiseks, tööpuuduse, viletsuse ja vaesuse vastu võitlemiseks.

SOTSIALISTIDE SEISUKOHT ON: TULEB KOOSTADA MAJANDUSELU ÜLESEHITAMISE PLAAN.

PEA-ÜLESANDEKS PEAB OLEMA: KÕRVALDADA TÖÖPUUDUS JA LAIENDADA ELAMISVÕIMALUSI NING TÕSTA RAHVA OSTUJÕUDU.

Tööpuudus on tänapäeval raskemaks õnnetuseks kümnete tuhandetele, nii vilunud töölistele, kui ka elluastuvatele noortele, nii kehalist kui ka vaimlist tööd tegijaile.

Võttes elamisvõimaluse, hävitab ta inimeste tervise, elujõu ja elutahte. Paljuid on viinud ta kuritegudele, paljuid enesetapmisele. Tööpuuduse vastu võitlemine on sellepärast riigi ja omavalitsuse tähtsamaid ülesandeid.

Tööpuudus Eestis on kujunenud nii kehalist kui ka vaimset tööd tegijate suhtes ulatuselt kasvavaks püsivaks nähteks. Viimastel majanduskriisi aastatel on tööpuudus eriti talvel omandanud Eestis nii linnades kui ka maal ennenägematult terava kuju. Tööpuudusele seltsib rahvahulkade viletsus, mis on viimastel aastatel aina kasvanud ja jõudnud juba väljakannatamatuse piirideni. Peab tulema otsustav pööre.

Tööpuuduse vastu ei tule sellepärast võidelda mitte juhuslikkude abinõudega, vaid kindla aastast aastasse ulatava kava alusel.

Senine igal talvel päevakorrale kerkinud *hüdaabitööde korraldamine*, see kodanluse iga-aastane poolik järelandmine sotsialistide, Eesti sotsialistliku tööliste partei ja ametiühingute nõudmistele ning pealesuruvale elu paratamatusele, ei ole täitnud tarvilikus ulatuses ja kujul neid ülesandeid, mis seisavad riigil eel tööpuuduse vastu võitlemisel. Nagu iga poolik ja puudulik abinõu, on senine hüdaabitööde kord pidurdanud suuremate tööde kavakindlat korraldamist ja asetanud töötud ebaloomulikult madalale tötötasule.

Meie nõudmine on-

Tuleb ajaviitmata koostada ja teostamisele võtta suurema ulatuslik produktiivsete avalikkude tööde kava. Sellane kava ulatagu 5 a. peale.

Selles kavas tulevad ette näha kasulikud tööd nii linnades ja alevites kui ka maal selles ulatuses, et kõik tööd vajavad

töötud leiaks tööd, mille juures töötasu ei tohi olla madalam tavalisest töötasust.

Tööpuuduse vastu võitlemisel tuleb produktiivsete avalikkude tööde korraldamisel pidada silmas seda, et püsivate elamisvõimaluste laiendamine ja kindlustamine on riigil lähematel aastatel hõlpsam maal kui linnades ja alevites.

Avalikkude tööde kavasse tulevad võtta sellepärast ka laialatuslikud asundamise, maaparanduse, väikekohtade elujõuliseks tegemise ja maatöölisele elukorterite ehitamise kavad.

Sellase avalikkude tööde ja asundamise kava teostamine ei ole rahaliselt sugugi ülejõu käiv. Vajalikke summasid on võimalik saada 5 aasta jooksul, kasutades erakorralist kriisimaksu suuremailt tuludelt, siselaenu, vastavaid summasid asunduskaipitalis, tulu riigi tubakamonopolist, vahetusraha liiklemise suurendamist rahaseaduses ettenähtud normini, ehituslaenude kustutuse ja intresside summe (töölise elukorterite ehitamiseks) ning igaaastast vastavat krediiti riigieelarves. *Mõisnikkudele tasumaksmise seismajütisel vabanevaid summad, 5 a. jooksul üle 5 milj. krooni, tulevad samuti kasutada asundamise tegevuse laiendamiseks.*

Tulevad panna maksma abinõud, et Eesti majandusele ei läheks kaotsi need summad, milliseid kõrvaldatud Eestis tegetsevatest ettevõtetest ja veetud peitu välismaale. *Sunduslik siselaen ja vastavad maksud kapitalikõrvaldajatele.*

TULEB TEOSTADA TEINE MAAREFORM.

Maata töörahva varustamiseks maaga on vaja:

1) riigi kulul ülesharida asundamiseks kõlbulikumad maad (heinamaad, karjamaad, võsastikud, metsade ääremaad, sööti jäetud maad taludes, sood ja rabad);

2) loodud uutele asunduskohtadele püstitada riigi toetusel tarvilikumad hooned;

3) need kohad välja anda töötutele maatöölisele, esimeses järjekorras lasterikastele perekondadele ja neile kes töötanud maa ülesharimisel ja

4) põllumajandusliku inventari muretsemiseks võimaldada uutele kohtadele asujatele odavaprotsendilist pikaajalist laenu või toetust.

Tuhandete väikemaapidajate majapidamised on elujõuetud. Neil on maad nii vähe, et seda ei jätku enda elatamiseks põlluharimisest. Sealsamas aga seisab ülesharimata umbes poolteist miljonit hektari põllukultuuriks kõlbulikke maid. Meie maa võiks anda elamise võimalusi hulga suuremale arvule rahvast, kuid praegu nälgib talvel maal osa sellestki vähesest rahvast, kes seal elab. Need ei suuda tarvitada ka tööstussaadusi, mis raskendab omakorda tööstuse seisukorda.

Sotsialistide nõudmine on:

VÄIKEKOHAD ELUJÕULISTEKS!

Selleks on vaja:

1) anda juurelõikeid taludele, asundustaludele ja popsi-kohtadele;

2) juurelõigete põllukultuuri alla võtmiseks anda maa-harijaile riiklikku toetust, ja preemiat.

Avalikkude tööde 5 a. kavaga ühenduses tuleb ellu viia

MAAKEHVIKUTE ELUJÄRJE TÕSTMISE PLAAN.

Sotsialistide nõudmine on: viie aastaga tuleb elamise-võimaluste laiendamiseks maal asutada töötutele kindlajoone-lise kava alusel

10.000 UUT ASUNDUSKOHTA;

teha juurelõigete andmisega ja maaparandustööga

15.000 VÄIKEKOHTA ELUJÕULISEKS;

ehitada maatöölisele, keda tuleb varustada ka maaga,

10.000 ELUKORTERIT.

Selle kava teostamine ühes vajalikkude maaparandustega, teede ja hoonete ehitamisega, annaks tuhandetele töötutele tööd ja kindlustaks tuhandetele perekondadele maal elamis-võimalusi.

SEE PLAAN PEAB OLEMA ÜHTLASI KA PÕLLUMA-JANDUSE ÕLUKORRA TÕSTMISE PLAAN.

Peale ülemal käsitatud asundamise kava, tuleb võtta tarvi-tusele ka teisi abinõusid *viletsuse vähendamiseks maal.*

Suurtel riigipankade võlglastel on kustutatud suuri summe laenudest, mida nad raiskasid ettevaatamatusest või milliseid summe kõrvaldasid. Moratooriumi ja ümberlaenustamise seadustega on tulnud vastu suuremaile võlglastele — maapi-dajaile. Miks surutakse aga armutult kätte sandikepp raskus-tesse sattunud väikekohapidajaile, popsidele ja saunikuile, kui nad ei suuda majanduskitsikuse tõttu tasuda oma võlgasid? Sotsialistide nõudmine on:

RASKUSTESSE SATTUNUD VÄIKEKOHTATE KASU-TAJATE RIIKLIKUD VÕLAD TULEVAD KUSTUTADA!

Sellelt, mis elu ülespidamiseks vaja, ei ole õiglane võtta makse. Elatistimum peab olema maksuvaba. Sellepärast tulevad kaotada kohtadelt, millest saadav sissetulek jääb alla elatistimumi, kinnisvaramaksud.

Sama viletsas seisukorras, kui väikemaaajadajad on kalu-rid. Püüniste cest peavad nad maksma ränka hinda, kalade püük ei anna aga tarvilikku eluülespidamist.

Sellepärast sotsialistid nõuavad:

RIIK KINDLUSTAGU TURUD KALASAADUSTELE, SEADKU SISSE KORRALIKUD KALASADAMAD JA KALADE KÜLMHOIURUUMID,

ANDKU PÜÜGIRIISTADE MURETSEMISEKS KALURITELE TOETUST JA ODAVAPROTSENDILIST PIKAAJALIST LAENU.

Tuleb luua uusi kalurikohti, kus need veel puuduvad.

Kalurikohtadele antagu juurelöikeid, mis võimaldaks loomapidamise.

Põllumajandussaaduste väljavedu on kujunenud Eestis tähtsamaks väljaveo alaks. Seniste väärnähetega ärahoidmiseks sel alal ja väljaveo plaanikindlaks edasiarendamiseks Euroopa turgudel kujunenud uues raskes olukorras ja väljaveo tulukuse tõstmiseks tuleb tähtsamate põllumajandussaaduste väljavedu tsentraliseerida erapooletu ühisväljaveo korralduse kujul, milline tegutseks riigi kontrolli all.

Käsitöökäes plaanikindla avalikkude tööde ja laiaulatusliku asundamise korraldamisega ning väikekohtade elujõuliseks tegemisega peavad käima ka teised uuendused majanduses.

Majanduselu ülesehitamise plaani teiseks nurgakiviks peab olema

MAA TÖÖSTUSLIK VÄLJAARENDAMINE — INDUSTRIALISEERIMINE.

Tööstuse ja käsitöökäes sellega ka kaubanduse ja laevanduse arengus on oluliselt huvitatud mitte üksi linnade ja alevite elanikud, vaid ka põllumajanduses elav rahvas. Tööstuse, kaubanduse ja laevanduse areng suurendab põllumajandusest lahkunule elamisvõimalusi ja tõstab üldiselt rahva ostujõudu. Ta teeb avaramaks siseturu, mis eriti tähtis põllumajandusele, et viimane ei oleks välisturgude mängukanniks.

Tulevad võtta põhjalikule selgitamisele kodumaa loodusvarade ja toorainete ümbertöötamise ja viimase saaduste turustamise ning kodumaa veejõudude kasutamise võimalused. Majandusministeeriumi ja Tartu ülikooli juures peavad töötama vastavad asjatundlikud asutised.

Avalikkude tööde 5 a. kavasse tulevad võtta riigi ja omavalitsuse ettevõtete rajamise tööd, millised vajalikud kodumaa veejõudude ja loodusvarade otstarbekohaseks ärakasutamiseks ja kodumaa ainete ümbertöötamiseks või konserveerimiseks (külmetusmajad jne.).

Tuleb muu seas väike- ja aianduskoha pidajate ning kalurite huvides kutsuda ellu ka arendada põllumajandussaaduste, aianduse ja kalanduse toodete ümbertöötamise ja konserveerimise ettevõtteid, ergutades sealjuures ühistegelisi algatusi.

Tulevad alustada tööd *odava elektrijõu* andmiseks töös-
tusele ja põllumajandusele.

Suurele osale Eesti rahvast annab elamisvõimalusi *meri*.
Peale kalanduse annab tuhandetele tööd *laevandus*. Sotsialis-
tide seisukoht on:

**LAEVANDUS TULEB ASETADA VÕRDSETESSE TIN-
GIMUSTESSE TÖÖSTUSE JA PÕLLUMAJANDUSEGA.**

PLAANIKINDLAT KREDIIDIMAJANDUST.

Majanduselu elusooneks on *krediidiasjandus*. Plaanikind-
laks majanduse ülesehitamiseks on vajalik, et sellega koos-
kõlas oleks ka krediidimajandus. Rahva rahadega on seni
tihti hoolimata ja oskamatult talitanud pankade direktorid.
Miljonid on selle tõttu kaduma läinud. Miljoneid on eba-
õigelt ja võõriti välja antud.

Sotsialistide nõudmine on:

*Krediidiasjanduse plaanikindlaks korraldamiseks, krediidi
lagastamise lõpetamiseks suurärirde poolt ja hoiusummade
kindlustamiseks tulevad võtta*

AKTSIAPANGAD RIIKLIKULE JUHTIMISELE,

mis kindlustaks krediidiasjanduse kavakindlat korraldamist
riigivõimu poolt rahvamajanduse huvides.

Tõelikult töötab juba suur osa neist riigi rahade ja toe-
tuse abil. Tekkinud olukorrast on tarvis teha kindlad järeld-
dused riigi ja rahva huvides. See tõstaks usaldust pankade
vastu ja tooks neile tagasi hoiusummad.

*Majanduselu ülesehitamise kavas tuleb ette näha, millis-
tele aladele rakendada töösse krediiti. Sihiks peab olema —
elamise ja töövõimaluste laiendamine ning rahva ostujõu
tõstmine.*

LÖPP SUURKAPITALI OMAVOLILE JA KORRUP- TSIOONILE!

Eestis asuvad suurtööstuse ja suurkaubanduse ettevõtted
ei ole õigustatud käsitama ennast enam kui puht erahuvide
ja algatuse tööriistu. Selle suure toetuse juures, mis neile on
annud riik kõrgete kaitsetollide, suurte krediitide ja teiste
soodustuste kujul, peavad nad olema *organiliseks osaks Eesti
rahvamajandusest*.

Igasugu lubamatu väärnämete ärahoidmiseks nende tege-
vuses, milliseid on seni esile tulnud küllaldaselt, nagu tulude
varjamised, kapitalide väljamaale peitmised, tarvitajate püga-
mine ebaõiglaste kaupade hindadega ja tööliste kurnamine
näljapalkadega, — tulevat seada

TÖÖSTUSE JA KAUBANDUSE SUURETTEVÕTTED RIIKLIKU KONTROLI ALLA.

Peale väärnähet ärahoidmise peab olema riikliku kontrolli ülesandeks siduda suurettevõtteid riikliku majandusplaaniga.

Selle majandusplaani sihiks peab olema tööstuse suurettevõtete suhtes —

TÕSTA TOODANGUT JA ARENDADA SAADUSTE VÄLJAVEDU.

Tegelikult ongi juba paljud suurettevõtted rohkete krediitide tõttu riiklikudelt ja poolriiklikudelt pankadelt niivõrd seotud tähendatud pankadega, et viimased otsustavad ettevõtete saatuse. Kuid see juhtimine on olnud juhuslik, olenedes direktorite äranägemisest, ilma mingi riikliku kavata.

Plaanimajandus ja riiklik kontroll peab suunama ka *eralgatuse ja ettevõtlikkuse* võimalikult suuremale tulutoomisele majanduse ülesehitamiseks, toodangu laiendamiseks ja suurendamiseks.

Juhusel, kui suurettevõtted ei alistu riiklikule kontrollile, kui kestavad edasi kuritarvitused ja kuritahtlikud kõrvalekaldumised riiklikust majandusplaanist, tulevad võtta vastavad ettevõtted riigi juhtida.

SUURKAPITAL TULEB RAKENDADA RAHVA TEENITUSSE!

Tuleb võimaldada suurettevõtetes tööd eesti rahvusest tööjõududele. Lõpp muulaste eesõigustamisele töösaamisel!

Varade ja elukindlustamine oma mitmesugustes harudes on riiklik ülesanne. Kindlustamist tuleb teha kõigile rahvakihtidele kättesaadavaks. Kindluskapitalid tulevad koondada ja seal seisvad summad rakendada majanduse ülesehitamise plaanile vastavalt töösse ühiskondlikult ja majanduslikult viljakatele aladele. Selleks tuleb võtta

KINDLUSTUSTE GEVUS RIIGI JUHTIDA.

Stabiilne rahandus on rahva- ja riigimajanduse üheks tähtsamaks aluseks. Sellepärast *Eesti rahaväärtust tuleb hoida edaspidise langetamise vastu*, et kitsad eksport-, äri-, spekulantide ja pankrotmeistrite ringkonnad ei saaks lasta liugu töörahva turjal. Ei tohi unustada, et töörahval on raske tõsta töötasu vastavalt rahaväärtuse langusest paratamatult tekkinud elukalliduse tõusule.

RIIGIMAJANDUS TERVENDAMISELE.

Eesti riigi valulaps on olnud viimastel majanduskiitsikuse aastatel riigi eelarve. *Teostades kõige karmimalt igasugu mitteviljakate kulude kärpimist ja kokkuhoidu*, tuleb rahvale eluülespidamise odavamaks ja maksudekoormatuse õiglasemaks tegemiseks

ALANDADA ÜLEMÄÄRA KÕRGEID TOLLE ESIMESE JÄRGU TARBEAINETELE.

Ka omavalitsuse maksud tulevad ümberkorraldada: *isikmaks ei tohi koormata kehvemaid.*

Riigitulude kindlustamiseks ja korrupsioonipesa puhastamiseks tubaka alal, tuleb sisse seada *riigi tubakamonopol.*

Majanduse tervendamiseks on vajalik

ARMUTULT VÄLJA JUURIDA KORRUPTSIOON.

Korrupsiooni vastu võitlemiseks riigi ja majanduselus tulevad panna maksma karmimad seadused ja valjumad nõudmised.

PANKROTTI VIIDUD PANKADE JUHID TULEVAD VÕTTA VASTUTUSELE.

SPEKULATSIOON JA KORRUPTSIOON PEAB SUREMA, ET SAAKS ELADA RAHVAS!

Ülemalloetletud nõudmiste elluviimiseks ei tohi kõik, kes pooldavad neid, eriti töötav rahvas silmapilgukski unustada, et need seisukohad ei ole lubadused sotsialistide poolt, vaid rahva elulised vajadused ja parema tuleviku soovid, mille eest tuleb astuda võitlusse igal sammul ja igalpool.

Sotsialistide kava on rahva elunõuded. Sellepärast kutsuvad sotsialistid kogu töötavat rahvast, üldse kõiki neid, kes on huvitatud tööpuuudse kaotamisest ja rahva elamisvõimaluste laiendamisest, kõiki neid, kes on kurnamise ja korrupsiooni vastu, *astuma võitlusse oma parema tuleviku ja majandusliku ülesehitamise ning õiglasema ühiskondliku korra eest.*

Kuid see võitlus peab olema ka võitluseks

RAHVA POLIITILISTE ÕIGUSTE JA VABADUSE EEST.

Peab pidama silmas, et ainult vaba ja hästi organiseeritud töötav rahvas suudab endale kindlustada parema tuleviku.

Ei tohi unustada, et rahvaesindus demokraatliku korra juures kajastab vaid elu, et sotsialistid rahvaesinduses suudavad vaid seda läbi viia, milleks neil on jõudu. Kuid selle jõu peab andma neile rahvas, tagama sotsialistide nõudmisi omalt poolt oma aktiivsuse ja oma organisatsioonide ning löögijõu kaudu.

Ainult rahvavalitsuslik kord loob selle pinna, kus töötav rahvas võib organiseeritud ühiskonna jõuna kavakindlalt võidelda oma majanduslikkude, õiguslikkude ja hariduslikkude huvide eest.

Ainult riigikord, kus kodanikkudele on kindlustatud nende poliitilised õigused ja vabadused, kus riigielu juhtimine on rahva poolt vabalt valitud rahvaesinduse võimkonnas, — *demokraatia on võimeline kindlustama Eesti rahva majanduslikku ja kultuurilist tõusu.*

DEMOKRAATIA, VABADUS PEAB OLEMA EESTI NURGAKIVIKS.

„Teist riiki“, mida tahab Eestis tumedate äri- ja igat sorti Eesti-Saksa saamameeste huvides maksma panna kõlavate sõnade ja demagoogiliste lubadustega n.n. „vabadussõjalaste“ rahvaliidumise, tunneme meie juba Saksamaa järgi. Sellane fashistlik diktatuur tähendab töörahva õiguste ja vabaduste riisumist ja töörahva asetamist kaitseta orja seisukorda. See pärast peab rahvas olema valvel püüete vastu, milliste sihiks on kasutada oktoobri põhiseadust parlamentliku korra lõplikuks likvideerimiseks ja selle asendamiseks fashistliku hirmuvalitsusega.

**TULEB HALASTAMATULT IGAL SAMMUL PALJAS-
TADA SELLE MUSTA VÄERINNA VALESID JA NURJATUT
DEMAGOOGIAT.**

**TULEB VIIA ELLU SOTSIALISTIDE MAJANDUSKAVA,
ET EI VARISEKS VILETSUSSE RAHVAS.**

II.

VÖITLUSESSE VILETSUSEGA JA VAESUSEGA.

Majanduse ülesehitamisega peab käima kaasas töötavate hulkade olukorra parandamine.

Kodanikkudel on õigus tööd teha. Neile, kellel see tarvilik, peab ühiskond võimaldama igapäevase leiva teenimist. Kui aga ei suudeta võimaldada tööd kõigile, siis ei tohi ka tööpuudus hävitada perekondi, vaid neile tuleb võimaldada teisel teel elujatkamist kuni tööleidmiseni. Selleks on paljudes riikides maksma pandud

TÖÖPUUDUSE VASTU KINDLUSTAMINE,

mille cest võitleb ka Eesti töötav rahvas. On tarvis laiendada ka töövahetalituse asutiste võrku ja teha töövahetalituse kasutamine teataval juhtudel sunduslikuks.

Täiesti lubamatu on see, kui ühes osas *tööaladel on töötasu otse kuritahtlikult madal*. Siin peab seadusekäsi astuma vahele ning oma sundkorraldustega võitlema tööliste ekspluateerimise vastu.

Vaesuse ja viletsuse vähendamiseks, mida põhjustab praeguse ühiskonna ebaõige varade valmistamise ja jaotamise viis, peavad sotsialistid tarvilikuks teiste kultuurriikide eeskujul

VANADUSE JA TÖÖVÕIMETUSE VASTU NING LESKEDE JA VAESTELASTE KINDLUSTAMIST.

See annaks elamisvõimaluse neile, kes oma elutöö juba teinud ja kes vanaduse või töövõimetuse tõttu ei suuda enam oma kehalse või vaimse tööjõuga muretseda enesele elulalpidamist.

Kui surm on jätnud perekonna toitjata, siis ei pea see perekond puuduses hukkuma, vaid tuleb võimaldada, et ka *vaeslapsed saaksid üleskasvatatud vaimselt ja kehaliselt terveteks ning töövõimelisteks inimesteks.*

Selleks on tarvilik *leskede ja vaeslaste kindlustamine*, mis ühes vanaduse ja töövõimetuse vastu kindlustamisega on osaliselt juba teostatud riigi ja omavalitsuse teenijate suhtes pensioniseadusega.

Eriti raskeks on muutunud tänapäeval lasterikaste kehvade perekondade seisukord: pole tööd, leiba ega ihukatet. Tuleb kannatada külma ja toidupuudust. Ühiskond ei tohi siin jääda külmaks pealtvaatajaks, vaid peab oma korraldustega kaitsma laste tervist ja elu. Selleks on tarvilik

LASTERIKASTE PEREKONDADE ABISTAMINE,

et ka kehvadel vanematel oleks võimalik anda oma lastele seda kõike, mida vajab lapse terve arenemine.

Paljud inimesed, eriti maal, surevad sellepärast, et neile ei ole arstiabi kättesaadav. Riigivõim peab hoidma oma kodanikkude elu kui põhivarandust. Sellepärast on tarvalik teha

KÕIGILE KÄTTESAADAVAKS ARSTIABI.

Kuna haigekassad praegu annavad toetust ja korraldavad arstiabi ainult ühele osale töölistele, päämiselt tööstustöölistele, siis on õiglane ja vajalik

haiguskindlustuse teostamine kõigi tööliste ja teenijate suhtes nii linnas kui maal.

Praegune õnnetusjuhtude vastu kindlustamine on liig kitsa- ulatuslik. Tööõnnetus võib tabada igat töötajat. Õnnetusjuhtude vastu kindlustamise viis, mis praegu maksev *maatööliste* kohta, kus neile antakse õigus nõuda kahjutasu peremehele, ei vasta elunõuetele, ei kindlusta kahjutasu töölistele, kuid on sageli koormav ka peremehele. Sellepärast tuleb sellest seadusest loobuda ja

MAATÖÖLISEID NING KALURID KINDLUSTADA ÕNNETUSTE VASTU

alusel, kus toetuse ja pensioni maksmine pannakse riiklikule kindlustuskassale. See oleks parem nii töölistele kui ka peremehele.

Praegune ühiskondlik kord ei kindlusta väga paljudele ülespidamiseks vajalikku tööd, veel vähem elulõpuni jätkuvat teenistust ja tagavarasid. Paljudelt on röövinud surm ja õnnetused ülespidaja — isa või ema. Paljud on kehaliselt vigased, pooliku töövõimega. Sellases olukorras on elamisvõimaldamiseks paratamata *hoolekanne*. Hoolekandeseaduse

A

53413

183227

võttis rahvaesindus vastu juba 1925. a., kuid ta elluviimist on pidurdanud kodanlise parempoolse enamusega omavalitsused ja riigivalitsus. Sotsialistide nõudmine on:

HOOLEKANDESEADUS TULEB ELLU VIIA.

Tarvis on anda kaitset puudustkannatajaille, vaeslastele, aga ka lastele, kelle vaimlist või kõlblist arengut ähvardab hädaoht, puudustkannatavaile emadele, kes oma lapsi imetavad, väetitele ja võimetuile, kes ei suuda enese eest kosta, kellel puuduvad hädavajalikumad elutarbed.

Need kümned tuhanded, kes teenivad omale igapäevast leiba palgalistena kaubanduslikkudes ettevõtetes ja igasugu kontorites, on Eestis veel ilma töökaitseta. Nende kohta on maksvad vaid osaliselt linnaseaduse alusel väljaantud puudulikud määrused. Sellepärast tuleb maksma panna

töökaitse ka kaubanduslikkudel aladel ja kontorites töötavate palgateenijate jaoks.

Haiguste ja vigastuste protsent Eesti tööliste keskel on suur, — selleläbi kaotavad tuhanded enneaegu oma tööjõu, jäävad kas ajutiselt, pikaajaliselt või jäädavalt töövõimetuiks, mis tõukab nende perekonnad viletsusse. See on kahju ka rahvamajandusele ja koormab kindlustuskassasid. Tööliste haiguse ja vigastuste arvu vähendamine on võimalik vastavate ärahoidmisabinõude tarvitusele võtmisega. Nende käsitlemine ei too ka suuremaid kulusid käitistele.

TÖÖLISTE ELU JA TERVISE KAITSEKS TÖÖSTUSETTEVÕTETES ON VAJALIKUD UUED MÄÄRUSED,

sest vastavad määrused, mis pärit Vene riigist, on juba iganenud ega vasta enam uutele oludele.

Kuid kõik seadused ja määrused, mis maksma pandud tööliste ja teenijate olukorra parandamiseks, kaotavad suure oma oma tähtsusest, ega täida ülesandeid, kui pole tarvilikku järelevalvet, mida peab teostama tööinspeksioon.

Töökaitse inspeksiooni nõuetele vastav uuendus ja täiendus

võib ainult tagada, et maksvaid seadusi ja määrusi täidetak.

Alati on olnud viletsus suur just neis perekondades, kelle toitjad ja liikmed peavad enesele eluülespidamist hankima kodutöö abil. Siin puudub kaitse ja kindlustus, siin on töötingimused tihti peale kõige algelisemad ja raskemad.

Töötégija kaitse ja sotsiaalkindlustus peab ulatuma ka kodutööle, et siingi elu muutuks lahedamaks ja tervemaks.